



– Tað er eitt sindur keðiligt, at vit ikki hava stundir til at tosa við fólkin, tí eg veit, at mong teirra høvdu ynskt meira samveru við okkum, sigur heimahjálpin

MODELLMYND

vit ikki hava stundir til at tosa við fólkin, tí eg veit, at mong teirra høvdu ynskt meira samveru við okkum», sigur Lisa, og eg hugsar aftur um tann afturvendandi trupulleikan, sum hevur stungið seg upp fleiri ferðir, meðan Sosialurin hevur varpað ljós á eldraðkið. Vantandi tíð til nærveru. Eingin ivi er um, at Lisa er blíð og hugnalig at fáa á gátt, og hon ger sær ómak at vera fryntlig og nærverandi, meðan hon er hjá hvørjum búfólki. Men stundir eru ikki til ein kaffimunn og eitt prát um veður og vind. Prátað verður við fólkin, men bert meðan uppgávnar verða loystar. Aftur her er tað tann eyka løtan – tann eyka nærveran millum starvsfólk og búfólk, sum manglar. Hjá teimum raskastu brúkarunum er neyvan stórvegis tørvur á teimum mongu kaffimunnunum saman við heimahjálpin. Men hvussu er hjá

teimum, sum ikki hava so nógv fólk rundan um seg, ella sum liggja fyrri tað mesta í songini? Hesar spurningar og aðrir við eru í huganum, tá ið vit fara inn til tað næsta húsið á skránni. **Klokkan 11.10** Hesaferð er tað ein kvinna, sum er júst í tí støðu. Hon er einsamøll, hevur onga familju, men er annars klár. Innkomnar í húsið slær ein sterkur royktlukstur næsarnar. Tað er ikki gerandiskostur longur at koma inn í hús, har fólk roykja dag og dagliga inni. Og húsini eru merkt av tí, má sigast. Lisa hevur ein sigarett pakka við, tí hon veit, at konan hevur tørv á sínum sigarettum. «Sigarettirnar og dagbløðini halda lív í hesari», sigur Lisa við meg, tá ið vit eru innkomnar. Hendan konan eigur at fáa hjálp nú við ymiskum, men tað gerst beinan vegin greitt, at tað hevur hon ikki hug

til. «Skriva mær ein lista um, hvat eg skal keypa inn fyrri teg, so kann eg fáa hann, tá eg komi aftur við døgurðanum», sigur Lisa við konuna, áðrenn vit fara út aftur. «Um eina løtu skal eg á Heimið á Grønanesi at avheinta mat, sum eg síðani skal koyra út til níggju heim», sigur Lisa. Fimm minuttir eru farnir, tá ið vit koma út aftur í bilin. Og nú fara vit eftir døgurðanum, sum fólkinu skulu hava um middagsleitið. «Also tú hevur hildið tíðarættanina í dag rimiliga væl, og tú hevur tvær vitjanir færri, enn tú átti at hava havt», sigi eg við Lisu, nú vit eru ávegis á Heimið á Grønanesi eftir mati. «Hvussu hevði tú nátt tað, um tú skuldi verið hasi bæðini støðini aftrat», spyrji eg. «Ja, tað er ein góður spurningur», sigur Lisa, og vísur á, at so hevði tað helst viðfært, at maturin kom eitt sindur seinni ella okkurt

»Vit fáa at vita frá leiðsluni, hvat vit skulu gera fyri hvønn brúkara, og so gera vit ikki meira. Fyrr var so, at vit gjørdur so at siga alt, sum fólk høvdu tørv á. Tað gera vit ikki longur«

sovorðið. Í øllum førum hevði tað viðfært meira rennarí ein dag, har eg í øllum førum upplivi, at ongin minuttir er óbrúktur. Vit eru á Heiminum á Grønanesi, og eg seti meg í kaffistovuna, meðan Lisa fer eftir matpakkunum. Inni í kaffistovuni situr ein heimahjálpi, sum í dag arbeiðir á Heiminum á Grønanesi. Tær skiftast um at arbeiða úti í heimahjálpinu og inni á heiminum fyrri at skapa eitt sindur av variatión. «Tað er hart at arbeiða sum heimahjálpi, men man venur seg við alt», sigur hon. Hon og ein onnur heimahjálpi fara at tosa um hetta við at lyfta. «Vit skulu ikki lyfta fólk, og vit læra nógv um, hvussu vit skulu verja okkum í gerandisdegnum. Men um fólkinu detta, so kanst tú ikki lata vera við at lofta teimum. Tað er bara reaktiónin», siga tær báðar. «Arbeiði sum heimahjálpi er hart bæði mentalt og kropsliga. Til dømis um ein brúkari er blindur, so mugu vit hugsa um, at alt skal liggja akkurát rætt og so víðari. Tað krevur nógv mentalt». Lisa er nú komin inn aftur, og eg spyrji tær allar, hvussu tað kennist at vitja hesi gomlu fólkinu. «Tað er ótrúliga hart, tá ið tey gerast verri fyrri. At síggja tey versna», sigur Lisa og hinar taka undir. «Vit hava ongan døgurðasteðg sum so», sigur eina heimahjálpin, og fýlist á tíðartrýstið í gerandisdegnum. «Øll hava rætt til ein hálvan tíma døgurðasteðg, men nær skulu vit gera tað», sigur hon. Tær eru allar á einum máli um, at við fleiri starvsfólkum, hevði verið betur. «Vit práta, meðan vit eru í gongd, men tað hevði verið deiligt at fingið meira tíð til nærveru», sigur eina heimahjálpin. Inn kemur ein av deildarleiðarunum í eldrasamstarvinum VEKS – Vestmanna, Eiðis, Kvívíkar og Sunda kommunu, Mia Pedersen. Hon hevur

drúgvar royndir sum heimahjálpi, og minnist saman við hinum aftur á, hvussu tað var fyrr. «Einaferð var tað so, at heimahjálpir mest av øllum vóru húshjálpi hjá fólki. Eg gav seyðinum, avrimaði frystiboksina, og hvat veit eg. Tá haldi eg, at tað er betur, at vit hava skipað okkara tænastr betri, men eg haldi fleiri av teimum gomlu sakna, at vit hjálpa til við reingerð», sigur hon. Hon hevur nógv spennandi hugsanir um eldraðkið í síni heild. Tað kanst tú lesa meira um á in.fo. Eg prát eina løtu við starvsfólkinu har, og takki síðani fyrri meg. Klokkan er nú farin av 13.00, og Lisa er fyrri góðari løtu síðani farin avstað við matinum. Eftir at hon hevur latið matin, skal hon runt at vitja nøkur búfólk aftrat, og síðani heim klokkan 16.00. Í góðveðrinum ávegis aftur til Havnar hugsar eg um tann hendingaríka dagin, og um tey mongu fólkinu, sum fáa heimahjálpi. Eg hevði nakrar fordómar um minuttstýring, og teir vóru so grundaðir í veruleiaknum, vísti tað seg. Tað er also minuttir settir á hvønn brúkara. Eg ímyndaði mær eisini, hvussu strævið hetta starvið má vera. Og eftir at hava sæð Lisu tuska runt fyrri at náa alt – ein dag, har hon enntá hevur tveir færri brúkarar enn vanligt – má staðfestast, at tað er hart at vera heimahjálpi – bæði kropsligt og mentalt. Enn einaferð má tó staðfestast, at starvsfólkinu innan eldraðkið eru ófør, og brenna fyrri sínum yrki og okkara elstu borgarum. Men tað hevði tænt okkum øllum, um tað vóru fleiri um at loysa uppgávnar, so at heimahjálpir í tað minsta kunnu fáa ein steðg her og har. Fimm-tíggju minuttir av steðgi kanska, eftir at hava vaskað tveimum brúkarum – er tað ov nógv at forlanga?



SAVNMYND

VEKS: Eftir at eldraðkið frá 1. januar 2015 við lóg er lagt út til kommunurnar at umsita og reka, hava tær fyra samstarvandi kommunurnar – Vestmanna, Eiðis, Kvívíkar og Sunda kommunur – stovnað samstarvið VEKS, ið vegna kommunurnar nú umsitur alla eldrarøkt og heimatænastu í hesum økjum.

- Tænasturnar hjá VEKS fevna um:**
- Umlætting og bústað á røktarheimi/sambýli
 - Heimahjálpi
 - Heimasjúkrarøkt
 - Venjingar / ergo- og fysioterapi
 - Matútbering
 - Fyrbyrgjandi heimavitjan til 75 ár og eldri